

Aimo Park Norway AS

Dokumentet blir kun sendt pr. e-post

Deres ref.

Vår ref.

Dato:

Sak nr: 24/4493-27

19.03.2025

Saksbehandler: Ermal Veliqi

Dir.tlf: 47494029

Forbudsvedtak med tvangsmulkt - urimelige avtalevilkår om gebyr knyttet til utstedelse og sending av regning

1 INNLEDNING

Vi viser til forhåndsvarsel om vedtak av 18. desember 2024 til Aimo Park Norway AS (org.nr. 946 359 106) (**Aimo Park**). Vi viser også til Aimo Parks merknader av 31. januar 2025 til varselet om vedtak, samt til korrespondanse og avholdte veiledningsmøter i saken.

Forbrukertilsynet har nå fattet vedtak i saken. Vår konklusjon er at Aimo Park benytter avtalevilkår som er i strid med finansavtalelovens regler om størrelsen på gebyr for utstedelse og sending av regning til forbrukere. Vedtaket som vi har fattet mot Aimo Park, og som fremgår av punkt 2 nedenfor, innebærer at Aimo Park forbys å benytte avtalevilkår som nevnt i vedtakets punkt 1.

Dersom Aimo Park ikke endrer sine avtalevilkår eller benytter slike avtalevilkår igjen, innebærer vedtaket at Forbrukertilsynet kan ilegge selskapet en tvangsmulkt på kr 250 000 for hver uke avtalevilkårene benyttes. Tvangsmulkten iverksettes tre uker fra vedtakets dato.

Hvis Aimo Park er uenige i vedtaket, har selskapet rett til å klage. Klagefristen er 9. april 2025. Se mer om retten til å klage i punkt 10 nedenfor. Der har vi også inntatt informasjon om eventuelt utsatt iverksettelse av vedtaket.

Aimo Parks merknader til varselet om vedtak er behandlet løpende der de hører hjemme i punkt 7.

2 VEDTAKET

Forbrukertilsynet fatter herved følgende vedtak mot Aimo Park:

1. **Aimo Park Norway AS forbys å benytte avtalevilkår som innebærer at selskapet kan kreve vederlag for utstedelse og sending av regning gjennom fakturagebyr, og/eller «FLEX» og/eller lignende tjenester, produkter og/eller rabatter i den utstrekning vederlaget overstiger den faktiske kostnaden ved å utstede og sende regningen.**

Vedtaket gjelder dermed både direkte vederlag for utstedelse og sending av regning i form av gebyr, og andre ordninger som i realiteten innebærer vederlag for utstedelse og sending av regning, men som presenteres for forbrukeren på en annen måte enn direkte vederlag, for eksempel ved rabatter ved øvrige måter å betale på.

2. **Aimo Park Norway AS skal fra og med 9. april 2025 betale kr 250 000 i tvangsmulkt for hver påbegynt kalenderuke selskapet overtrer forbudet i punkt 1.**

Hjemmel for vedtaket er markedsføringsloven §§ 40 og 41 jf. § 39 første ledd.

Vedtaket gjelder i fem år fra den datoen vedtaket er fattet, fra 19. mars 2025 til og med 19. mars 2030, jf. mfl. § 39 første ledd.

3 INFORMASJON OM HVA VEDTAKET BETYR

Som det står i vedtaket, kan Forbrukertilsynet ilegge tvangsmulkten dersom Aimo Park fra og med 10. april 2025 bryter forbudet. For å unngå økonomiske konsekvenser, må Aimo Park sørge for å overholde vedtaket senest innen utgangen av 9. april 2025.

Vi vil ilegge tvangsmulkten dersom vi blir kjent med at Aimo Park bryter vedtaket. Dersom vi ilegger tvangsmulkten, vil vi fatte et eget vedtak om dette som Aimo Park har rett til å klage på.

Vi presiserer at vedtaket betyr at tvangsmulkten løper for hver påbegynt kalenderuke. Dette betyr at dersom Aimo Park for eksempel bryter forbudsvedtaket på en torsdag, og bruddet ikke er rettet innen utløpet av søndag samme uke, vil dette være brudd i to påbegynte kalenderuker, hvilket kan utløse en mulkt på totalt kr 500 000.

4 BAKGRUNN FOR SAKEN

Forbrukertilsynet fører tilsyn med at næringsdrivende overholder blant annet finansavtaleloven og markedsføringsloven.

Finansavtaleloven begrenser næringsdrivendes adgang til å kreve gebyr fra forbrukere i flere sammenhenger. Fra 1. januar 2023 ble det innført et forbud mot at næringsdrivende krever gebyr for utstedelse og sending av regning fra forbrukere som overstiger den næringsdrivendes faktiske kostnad i forbindelse med utstedelsen og sendingen av regningen.

Begrensningen i størrelsen på fakturagebyr er innført bevisst av lovgiver som en «*selvsagt begrensning*» i forbrukerforhold.¹ Forbudet skal verne forbrukeren mot at næringsdrivende ved et fakturagebyr henter inn fortjeneste eller dekning av andre kostnader enn de som oppstår direkte i forbindelse med den enkelte forbrukerens oppgjør med den næringsdrivende. Dette følger av at grensen for fakturagebyrets størrelse er «*faktiske kostnad*». Formålet har i senere lovarbeid blitt beskrevet som et forbud mot å «*sikre seg økonomisk overskudd*» ved å benytte fakturagebyr.²

Dersom den næringsdrivende ønsker å hente inn fortjeneste eller dekke sine generelle kostnader ved ulike betalingsløsninger, må dette eventuelt gjøres gjennom virksomhetens prising av varer eller tjenester de selger som ikke er knyttet til utstedelse og sending av regning. Dette vil gjøre det enklere for forbrukere å sammenligne priser på varer og tjenester, ved at valget av betalingsmåte ikke vil spille vesentlig inn på prisen forbruker ender opp med å betale.

Forbrukertilsynet har mottatt syv tips fra forbrukere som gjelder regninger fra Aimo Park med krav om betaling av fakturagebyr og produktet «FLEX», se varselet om vedtak vedlegg 1.

Den 29. mai 2024 sendte Forbrukertilsynet et brev med «*Veiledning om begrensning i lovlig størrelse på fakturagebyr og andre gebyrer*» til blant andre Aimo Park, se varselet om vedtak vedlegg 2 og 3.

I brevet ga Forbrukertilsynet uttrykk for vår forståelse av regelverket som begrenser størrelsen på fakturagebyr og andre gebyrer i forbindelse med utstedelse og sending av regning.

I brev av 28. juni 2024 fra Aimo Park til oss svarte selskapet på dette brevet. I brevet redegjorde Aimo Park for sin vurdering av at selskapets praksis knyttet til prising av

¹ Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 5.5, side 48.

² Prop. 55 L (2023-2024) side 42.

produkter/tjenester og fakturering for parkering ved selskapets kameraanlegg ligger innenfor rammene i finansavtaleloven § 2-4, se varselet om vedtak vedlegg 4.

Vi sendte et brev til Aimo Park den 2. oktober 2024 hvor vi påla selskapet å gi opplysninger om «FLEX» og fakturagebyr til Forbrukertilsynet. I brevet opplyste vi om at Forbrukertilsynet ville foreta en vurdering av lovligheten av vilkårene Aimo Park benytter overfor forbrukere i forbindelse med «FLEX» og fakturagebyr. Aimo Park ga opplysningene de ble pålagt å gi i brev av 23. oktober 2024, se varselet om vedtak vedlegg 5 og 6.

Den 18. desember 2024 sendte vi et forhåndsvarsel om vedtak til Aimo Park.

Vedlegg 1 Forhåndsvarsel om vedtak til Aimo Park 18. desember 2024

Aimo Park fikk utsatt frist til 31. januar 2025 til å fremsette merknader til forhåndsvarselet, og ga sine merknader innen fristen.

Vedlegg 2 Aimo Parks merknader til forhåndsvarsel om vedtak 31. januar 2025

Forbrukertilsynet vurderte Aimo Parks merknader og besluttet å fatte vedtak i saken som varslet.

5 REGELVERKET SOM ER RELEVANT I SAKEN

5.1 Forbudet mot urimelige avtalevilkår

I næringsvirksomhet er det forbudt å nytte eller tilsikte å nytte urimelige avtalevilkår overfor forbrukere, jf. markedsføringsloven § 22 første ledd. Bestemmelsen ble endret med virkning fra 01.10.2023.

Ved vurderingen av om et avtalevilkår er urimelig og dermed forbudt, skal det legges vekt på hensynet til balanse mellom partenes rettigheter og plikter, og på hensynet til klarhet i kontraktsforhold, jf. markedsføringsloven § 22 annet ledd. Endringen fra 1. oktober 2023 i bestemmelsens første ledd har ikke betydning for urimelighetsvurderingen etter annet ledd.³

Det er etablert gjennom langvarig praksis at avtalevilkår som strider mot preseptorisk lovgivning som hovedregel er urimelig overfor forbrukerne etter markedsføringsloven § 22 etter det såkalte lovstridsprinsippet.⁴

³ Jf. Prop.50 LS (2022-2023) punkt 11.1, side 147.

⁴ Jf. bl.a. Markedsrådets vedtak i MR-2021-1947 avsnitt 43 og Lunde, Tore og Michaelsen, Terje L., Markedsføringsloven med kommentarer. 3., utg. Gyldendal (2019) side 273

Dersom en næringsdrivende bruker avtalevilkår som bryter med ufravikelige forbrukervernbestemmelser, for eksempel i finansavtaleloven, vil lovstridsprinsippet innebære at det aktuelle vilkåret i utgangspunktet også er et urimelig avtalevilkår etter markedsføringsloven § 22.

5.2 Finansavtalelovens virkeområde og ufravikelighet

Finansavtaleloven gjelder «*finansavtaler*», jf. § 1-1 første ledd. Begrepet «*finansavtaler*» er definert i lovens § 1-3 første ledd, og omfatter blant annet betalingsoppgjør.

Reglene i finansavtaleloven kapittel 2, herunder § 2-4, gjelder betalingsoppgjør og pengekrav, jf. § 1-2 første ledd.

Finansavtaleloven kan ikke fravikes ved avtale til skade for en forbruker, jf. § 1-9 første ledd. Med «*forbruker*» menes «*en fysisk person når finansavtalen har et formål som hovedsakelig ligger utenfor personens forretnings- eller yrkesvirksomhet*», jf. § 1-4 første ledd.

5.3 Finansavtaleloven § 2-4

5.3.1 Overordnet

Finansavtaleloven § 2-4 begrenser størrelsen på gebyrer overfor forbrukere i flere sammenhenger i forbindelse med betaling. Bestemmelsens første ledd lyder slik:

«§ 2-4. Gebyr for bruk av betalingsinstrument og betalingsmiddel

Dersom en betalingsmottaker krever gebyr eller gir rabatt for bruk av et bestemt betalingsinstrument eller betalingsmiddel, skal betaleren opplyses om dette før en betalingstransaksjon iverksettes. Betalingstjenesteyteren kan ikke hindre betalingsmottakeren i å kreve gebyr eller gi rabatt som nevnt. Dersom en betalingsmottaker krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument eller betalingsmiddel fra en forbruker, kan gebyret ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved bruk av betalingsinstrumentet eller betalingsmiddelet. Dersom gebyret også omfatter utstedelse og eventuelt sending av regning til forbrukeren, kan denne delen av gebyret ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved å utstede og sende regningen. Kongen kan i forskrift forby eller begrense retten til å kreve gebyrer som nevnt i første og tredje punktum for å fremme konkurranse og bruk av effektive betalingsinstrumenter.» (vår understreking).

Bestemmelsen innebærer blant annet at gebyr for utstedelse og eventuelt sending av regning ikke kan overstige den «*faktiske kostnad*» til dette. Begrepet «*gebyr*» er ikke definert i finansavtaleloven.

Bestemmelsen er endret sammenholdt med finansavtaleloven av 1999 § 39b, som kun inneholdt regulering av gebyr for bruk av betalingsinstrument, ikke betalingsmiddel eller utstedelse og sending av regning.⁵

I forarbeidene uttalte departementet følgende om bakgrunnen for og forståelsen av endringen:

«I høringen har Forbrukerombudet tatt til orde for at bestemmelsen i § 2-4 bør omfatte også faktura som oppgjørsmåte. Det følger av forbrukerkjøpsloven § 37 tredje ledd at selgeren i tillegg til kjøpesummen ikke kan kreve gebyr for utstedelse og sending av regning hvis ikke dette klart følger av avtalen. Departementet antar imidlertid at det i høringsuttalelsen siktes til gebyr som kreves for den betalingsløsningen som følger av at det utstedes faktura, for eksempel at det kreves gebyr når kunden ber om å få tilsendt en faktura i posten med tilhørende bankgiro i stedet for å benytte seg av en elektronisk betalingsløsning på stedet. Det kan reises spørsmål om i hvilken grad et slikt gebyr er gebyr for selve regningsutstedelsen eller gebyr for bruken av det alternative betalingsinstrumentet. Dette kan være vanskelig å avgjøre i praksis. Departementet foreslår derfor en bestemmelse om at dersom gebyret også omfatter utstedelse og/eller sending av regning, kan denne delen av gebyret ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved å utstede og sende regningen. At gebyret ikke kan være høyere enn betalingsmottakerens faktiske kostnad, fremstår i forbrukerforhold som en selvsagt begrensning også i den utstrekning gebyret gjelder selve regningen. Videre vil det med en slik bestemmelse ikke være nødvendig å avgjøre om gebyret gjelder utstedelsen av fakturaen (regningen) eller valget av betalingsløsning. Gebyret vil etter første ledd tredje og fjerde punktum samlet sett ikke kunne utgjøre mer enn de faktiske kostnadene ved utstedelsen og utsendingen av fakturaen og bruken av den tilknyttede betalingsløsningen til sammen.»⁶ (vår understreking)

I forarbeidene står det altså uttrykkelig at departementet forutsatte at utvidelsen av regelen skulle gjelde «(...) gebyr som kreves for den betalingsløsningen som følger av at det utstedes faktura (...)».⁷ Lovavdelingen har i sin tolkningsuttalelse av 23. februar 2023 om spørsmål som gjelder forholdet mellom faktura og en kredittavtale, også lagt til grunn at «[u]t fra sammenhengen i § 2-4 og plasseringen av bestemmelsen i finansavtaleloven kapittel 2 synes formålet å være en regulering av faktura (sending av regning) som ledd i et betalingsoppgjør».⁸

⁵ Prop 92 LS (2019-2020) punkt 5.5, side 48.

⁶ Prop 92 LS (2019-2020) punkt 5.5, side 48.

⁷ Prop 92 LS (2019-2020) punkt 5.5, side 48.

⁸ JDLOV-2020-3280-2

Som eksempel på gebyr som kreves for den betalingsløsningen som følger av at det utstedes faktura, nevner departementet betalingsløsningen som følger av utsending av bankgiro i posten. For forståelsen av bestemmelsen er det viktig å merke seg at utsendelse av bankgiro i posten kun er nevnt som et *eksempel* på betalingsløsningen som følger av at det utstedes faktura. Bestemmelsen gjelder etter vårt syn også for gebyr ved forbrukerens valg av andre betalingsløsninger, slik som å få tilsendt faktura.

For at lovens begrensning i størrelsen på gebyr for utstedelse og sending av regning skal gjelde, er det etter vårt syn ikke noen andre vilkår enn at gebyret den næringsdrivende tar er knyttet til utstedelsen og sending av regningen.

Når man leser formuleringen «(...) *dersom gebyret også omfatter (...)*» i § 2-4 første ledd fjerde setning i sammenheng med overskriften i bestemmelsen og formuleringen «*denne delen av gebyret*», kan bestemmelsen forstås slik at begrensningene bare gjelder hvis det samtidig kreves gebyr for bruk av et betalingsinstrument eller betalingsmiddel. En slik forståelse vil innebære at begrensningen «faktiske kostnad» etter § 2-4 første ledd fjerde setning, bare gjelder når gebyret som kreves både er gebyr for i) bruk av betalingsinstrument eller betalingsmiddel, og ii) for utstedelses og sending av regning.

Forbrukertilsynets syn er imidlertid at ordlyden i bestemmelsen på dette punktet må tolkes utvidende, slik at det ikke er et vilkår at det *også* kreves gebyr for bruk av et betalingsinstrument eller betalingsmiddel for at begrensningen på gebyrer i fjerde punktum skal gjelde. Vi mener at en slik utvidende tolkning av loven har klar støtte i lovens forarbeider og formål.

I forarbeidene ble det fremhevet at det at «*gebyret ikke kan være høyere enn betalingsmottakerens faktiske kostnad, fremstår i forbrukerforhold som en selvsagt begrensning også i den utstrekning gebyret gjelder selve regningen*».⁹ Årsaken til dette er, slik Forbrukertilsynet ser det, at næringsdrivende ikke skal tjene på at forbrukere skal gjøre opp beløpet de skylder. Fortjeneste knyttet til at kunden gjør opp for seg ville gjort det vanskeligere for forbrukere å sammenligne priser og å få oversikt over den totale prisen de ender opp med å skylde den næringsdrivende de har inngått en avtale med. En eventuell fortjeneste for en vare eller tjeneste må derfor bygges inn i prisen på selve varen eller tjenesten, ikke i gebyrer som er knyttet til hvordan forbrukeren får mulighet til å betale for varen eller tjenesten.

Dette synspunktet har også støtte i senere lovarbeid. I forbindelse med utvidelsen av virkeområdet for kapittel 2 i finansavtaleloven, som trådte i kraft 1. januar 2025, uttaler Justis-

⁹ Prop. 92 LS (2019-2020) side 48.

og beredskapsdepartementet at «(f)ormålet med reglene i § 2-4 er at betalingsmottakeren ikke skal kunne benytte betalings- og fakturagebyr for å sikre seg økonomisk overskudd».¹⁰

I lovens forarbeider er det videre presisert at:

«(...) det med en slik bestemmelse ikke være nødvendig å avgjøre om gebyret gjelder utstedelsen av fakturaen (regningen) eller valget av betalingsløsning. Gebyret vil etter første ledd tredje og fjerde punktum samlet sett ikke kunne utgjøre mer enn de faktiske kostnadene ved utstedelsen og utsendingen av fakturaen og bruken av den tilknyttede betalingsløsningen til sammen.»¹¹

Dette innebærer at dersom gebyret ikke omfatter kostnadene for bruken av et gitt betalingsinstrument eller betalingsløsning, men bare omfatter kostnadene for å utstede og eventuelt sende regningen, kan gebyret fortsatt ikke overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad. Etter vårt syn er det ut fra forarbeidene til bestemmelsen ingen tvil om hva lovgiver her har hatt som formål å regulere.

I forbindelse med nevnte, senere utvidelsen av virkeområdet for kapittel 2 i finansavtaleloven, uttaler Justis- og beredskapsdepartementet følgende om konsekvensene av forslaget:

«Forslaget i punkt 4 om endring av virkeområdet for finansavtaleloven kapittel 2 vil ha begrenset betydning for det offentlige. For eventuelle offentlige myndigheter som i dag krever betalingsgebyr som overstiger myndighetens faktiske kostnad ved bruk av betalingsinstrumentet eller betalingsmiddelet, eller tar et fakturagebyr som overstiger de faktiske kostnadene ved å utstede og sende regningen, vil forslaget innebære at denne inntjeningen bortfaller. Utgangspunktet er uansett at illeggelse av slike gebyrer for offentlige myndigheter må ha hjemmel i lov eller budsjettvedtak.»¹² (vår understreking)

At Justis- og beredskapsdepartementet i senere lovarbeid omtaler bestemmelsen som en regulering av «*betalingsgebyr*» og «*fakturagebyr*», mener vi støtter opp under tolkningen av at bestemmelsen får anvendelse der gebyret bare omfatter kostnadene for å utstede og eventuelt sende regning, og ikke samtidig bruk av betalingsinstrument eller betalingsmiddel.¹³

¹⁰ Prop. 55 L (2023-2024) side 42.

¹¹ Prop. 92 LS (2019-2020) side 48.

¹² Prop. 55 L (2023-2024) side 45.

¹³ Prop. 55 L (2023-2024) side 42.

Det ville gå imot bestemmelsens formål, sammenheng og forbrukervernhensynene som danner grunnlag for regelen, dersom et gebyr for utstedelse og sending av regning kan fastsettes fritt, så lenge det ikke samtidig ilegges gebyr for bruk av et betalingsinstrument eller betalingsmiddel. En slik forståelse av formuleringen «*dersom gebyret også omfatter*» ville dermed åpne for en betydelig omgåelsesadgang av regelen i § 2-4 første ledd tredje punktum som vi anser at ikke er tilsiktet av lovgiver. Formålet med bestemmelsen er blant annet at det ikke skal være nødvendig å avgjøre om gebyret er knyttet til bruken av en betalingsløsning eller utstedelse og eventuelt sending av regning.¹⁴ Dette formålet vil ikke bli ivaretatt dersom bestemmelsen tolkes slik at begrensningene i gebyr tilknyttet regningen kun gjelder om det også er tatt gebyr for bruken av et bestemt betalingsinstrument eller betalingsmiddel.

Begrensningen som gjelder for gebyr for utstedelse og sending av regning vil etter vårt syn dermed gjelde både i tilfeller hvor forbrukeren også ilegges gebyr for bruk av betalingsinstrument eller betalingsmiddel, og der forbrukeren kun blir ilagt gebyr for utstedelsen og sendingen av regningen.

5.3.2 Forbudet gjelder uavhengig av hvordan gebyret presenteres for forbruker

Begrensningen i finansavtaleloven § 2-4 gjelder etter vårt syn uavhengig av hvordan et gebyr for utstedelse og sending av regning presenteres overfor forbrukeren. Med dette mener vi at begrensningen gjelder uavhengig av om gebyret presenteres for forbrukeren som et avtalevilkår om adgang til å kreve gebyr, eller dersom gebyret presenteres som et eget produkt, en tjeneste eller på annen måte, så lenge det i realiteten er et gebyr for «*utstedelse og sending av regning*».

En naturlig språklig forståelse av begrepet «*gebyr*» tilsier i utgangspunktet at det må være en form for betaling, avgift eller vederlag som skal betales. Forbrukertilsynet mener imidlertid at begrepet må tolkes utvidende, til også å omfatte rabatter som i realiteten har samme virkning som et gebyr. Vi mener lovens forarbeider og de samme betraktninger om bestemmelsens formål, sammenheng og forbrukervernhensynene som ligger til grunn for bestemmelsen som er fremstilt i punkt 5.3.1 ovenfor, underbygger en slik utvidende tolkning. En annen forståelse ville åpne for en betydelig omgåelsesadgang med den virkning at reglene ville ha svært liten praktisk virkning. Dette kan etter vårt syn ikke ha vært tilsiktet av lovgiver.

Når det gjelder forståelsen av formuleringen «*gebyr*», må man også se hen til gjennomføringen av forbrukerrettighetsdirektivet (CRD) artikkel 19 i den tidligere finansavtaleloven av 1999, se Prop. 64 L (2013-2014) punkt 7.3 og punkt 5.3.5. Ved bruken av begrepet «*gebyr*» forutsatte departementet at begrepet også skulle omfatte rabatter som i realiteten har samme virkning som et gebyr, jf. Prop. 64 L (2013-2014) punkt 7.3. I

¹⁴ Prop. 92 LS (2019-2020) side 48.

høringsnotatet til bestemmelsen uttalte departementet følgende om hensynene bak dette, som er direkte overførbart til forståelsen av finansavtaleloven § 2-4 første ledd fjerde punktum:

«Dersom den næringsdrivende ikke krever gebyr for bruk av et bestemt betalingsinstrument, men i stedet tilbyr avslag i prisen forbrukeren skal betale ved bruk av et annet betalingsinstrument, vil realiteten være at bruken av de ikke-rabatterte betalingsinstrumentene vil fremstå som kostnadsbelagt. Omgåelseshensyn taler etter departementets syn for at en slik fremgangsmåte også bør omfattes av den begrensningsregel som her foreslås. Dersom rabatter som nevnt godtas, er det etter departementets syn vanskelig å se at begrensningsregelen som følger av direktivet vil utgjøre et effektivt vern mot at kostnader som overstiger den faktiske kostnaden ved bruk av et bestemt betalingsinstrument veltes over på forbrukeren.»¹⁵

Dette synspunktet ble fulgt opp av departementet i lovproposisjonen, med det selvsagte forbeholdet om at rabatter knyttet til forskjeller i faktiske kostnader ikke omfattes.¹⁶

Gjennomføringen av CRD artikkel i 19 i 2014 har ikke direkte sammenheng med den særnorske regelen i finansavtaleloven § 2-4 første ledd fjerde punktum om begrensninger i størrelsen på gebyr ved utstedelse og sending av regning til forbrukere. Det er imidlertid ikke holdepunkter for at lovgiver har ment at begrepet skal forstås ulikt innad i bestemmelsen. Etter vårt syn må innholdet i begrepet «gebyr» derfor forstås på samme måte innad i bestemmelsen.

Vi mener derfor at begrensningene på størrelsen på gebyr også gjelder dersom gebyret fremstilles som en rabatt som inntreffer ved forbrukerens valg av øvrige måter å betale på i relasjon til § 2-4 første ledd fjerde punktum. Dersom virkningen av en slik rabattordning er at kun forbrukere som mottar regning får en ekstra kostnad, er realiteten i rabatten at forbruker må betale et vederlag for at den næringsdrivende utsteder og sender regningen til forbrukeren. Da kan ikke det reelle vederlaget – rabatten eller gebyret – for utstedelse og sending av regning overstige den næringsdrivendes faktiske kostnad med å utstede og sende regningen.

Det samme må etter vårt syn gjelde hvis gebyret fremstilles som betaling for en tjeneste eller produkt, når det reelle innholdet i tjenesten eller produktet er at forbrukeren mottar regning. Dersom det oppstår spørsmål om et krav om vederlag er et «gebyr» som er underlagt begrensningene i finansavtaleloven § 2-4, må det etter Forbrukertilsynets syn foretas en konkret vurdering av det reelle innholdet i delen av avtalen som danner grunnlaget for

¹⁵ Prop. 64 L (2013-2014) punkt 5.3.3

¹⁶ Prop. 64 L (2013-2014) punkt 5.3.5

vederlagskravet eller gebyret. I denne forbindelse må det sees hen til hva partene i avtalen plikter å foreta seg for å oppfylle sin del av det aktuelle innholdet av avtalen.

Etter dette er det vårt syn at begrensningen i finansavtaleloven § 2-4 gjelder for størrelsen på gebyr for utstedelse og sending av regning uavhengig av hvordan gebyret presenteres overfor forbrukeren, for eksempel gjennom rabatter, krav om betaling for «tjenester» eller andre måter som i realiteten innebærer en omgåelse av lovens begrensning på gebyrets størrelse.

5.3.3 «Utstedelse og sending av regning»

Med «*utstedelse*» av regning menes å produsere en regning, det vil si forhold som knytter seg til å lage og ferdigstille regningen.¹⁷ Den vanligste formen for regning er en faktura. En regning trenger likevel ikke å ha tittelen faktura eller være formalisert som et eget dokument. Så lenge det gis en skriftlig og spesifisert angivelse av beløpet som skyldneren skal betale for varer eller tjenester og hvem det skal betales til, vil det etter en naturlig språklig forståelse være snakk om en regning.¹⁸

Dersom en næringsdrivende åpner for at betaling kan skje etterskuddsvis ved utstedelse av regning, er dette et valg den næringsdrivende gjør ved å ikke kreve umiddelbart/kontant oppgjør. I enkelte tilfeller kan den næringsdrivende måtte hente opplysninger fra en tredjepart for å kunne sende et betalingskrav til forbrukeren, fordi den næringsdrivende ikke har oppstilt krav om identifikasjon av skyldner og adresse mv. før betalingskravet oppstår. Etter Forbrukertilsynets syn vil kostnader forbundet med å identifisere en skyldner være kostnader til «*utstedelse*» av en regning.

Med «*sending*» av regning menes handlingen som innebærer at den næringsdrivende leverer eller sørger for at regningen blir levert til forbrukeren. Sending av regning kan skje på ulike måter, og omfatter både elektronisk forsendelse og fysisk forsendelse eller overlevering.

Begrensningene i finansavtaleloven § 2-4 gjelder etter vårt syn dermed for gebyrer som er forbundet med produksjon, ferdigstilling og eventuelt tilgjengeliggjøring eller sending av regningen.

5.3.4 Innholdet i begrensningen «faktiske kostnad»

Begrensningene i finansavtaleloven § 2-4 innebærer at gebyret for utstedelse og sending av regningen ikke kan overstige den «*faktiske kostnad ved å utstede og sende regningen*».

¹⁷ Se også definisjon av begrepet «utstede» i Det Norske Akademis Ordbok, <https://naob.no/ordbok/utstede> per 11.02.2025.

¹⁸ Jf. bl.a. Lovavdelingens tolkningsuttalelse i JDLOV-2020-3280-2

Virksomhetens «*faktiske kostnad*» for utsendelse og sending av regningen utgjør altså den beløpsmessige maksimumsgrensen for hva gebyret kan være.

Det følger av finansavtaleloven § 2-4 at gebyret ikke skal overstige betalingsmottakerens faktiske kostnad ved å utstede og sende «*regningen*», altså den ene regningen. En naturlig forståelse av ordlyden innebærer etter vårt syn at maksimumsgrensen for et gebyr for utstedelse og sending av regning til en forbruker, er den faktiske kostnaden for virksomheten som følge av at *den enkelte forbrukeren* mottar den ene regningen.

Når det gjelder spørsmålet om hvilke konkrete kostnader som inngår i begrepet «*faktiske kostnad*», la lovgiver opp til at spørsmålet måtte finne sin avklaring i praksis:

«Når det gjelder innspillene i høringen om behov for en nærmere regulering av hva som ligger i «faktiske kostnader» i § 2-4 første ledd tredje punktum, mener departementet at dette bør finne sin avklaring gjennom praksis.»¹⁹

En naturlig språklig forståelse av formuleringen «*faktiske kostnad*», betyr etter vårt syn direkte, reelle og dokumenterbare kostnader som utløses av at forbrukeren mottar en regning. Ordlyden må forstås som en avgrensning mot generelle driftskostnader forbundet med at betalingsmottaker tilbyr utstedelse og sending av regning. Slike generelle driftskostnader vil for eksempel være systemkostnader, IT-kostnader, personalkostnader og andre administrasjons- og driftskostnader som betalingsmottaker har uavhengig av om den ene forbrukeren mottar regning eller ikke.

Forbrukertilsynet mener videre at begrepet «*faktiske kostnad*» må forstås i samsvar med formuleringen «*(...) cost borne by the trader for the use of such means*» i forbrukerrettighetsdirektivet artikkel 19 (2011/83/EU). Dette gjelder selv om finansavtaleloven § 2-4 første ledd fjerde setning er en nasjonal regel som går lenger en bestemmelsen i forbrukerrettighetsdirektivet artikkel 19. Formuleringen i direktivet tilsvarer det norske begrepet «*faktiske kostnad*». Begrepet «*faktiske kostnad*» brukes i finansavtaleloven § 2-4 både der bestemmelsen gjennomfører forbrukerrettighetsdirektivet artikkel 19 og ikke.²⁰

Slik Forbrukertilsynet ser det, er det ingen holdepunkter for at lovgiver har ment at begrepet skal forstås på ulike måter innad i § 2-4. Etter vårt syn må innholdet i begrepet «*faktiske kostnad*» derfor forstås på samme måte innad i bestemmelsen. Veiledningen fra EU-

¹⁹ Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 5.5, side 48

²⁰ Se Prop. 92 LS (2019-2020) side 345 jf. Prop. 64 L (2013-2014) side 126; [Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights](#).

kommisjonen til forbrukerrettighetsdirektivet er etter vårt syn da relevant ved tolkningen av finansavtaleloven § 2-4.²¹

Formuleringen i direktivet artikkel 19 angir at forbudet mot gebyrer som kreves fra forbrukere, skal gjelde gebyrer som overstiger de kostnadene som påløper for den næringsdrivende for bruken av («*the use of*») en gitt betalingsmåte. Kostnader som ikke knytter seg til bruken av en betalingsmåte faller altså utenfor hva som regnes som «*cost borne by the trader*» eller «*faktiske kostnad*» slik uttrykket er gjennomført i norsk rett.²²

Avledede og indirekte kostnader som er forbundet med den alminnelige forretningsdriften kan etter dette ikke regnes som faktiske kostnader etter finansavtaleloven § 2-4. En slik forståelse har støtte også i EU-kommisjonens veileder til forbrukerrettighetsdirektivet artikkel 19, som gjennomføres i øvrige deler av finansavtaleloven § 2-4.²³

EU-kommisjonen uttaler seg i veiledningen også om sin forståelse av «*cost borne by the trader*» (faktiske kostnader) ut fra det EU/EØS-rettslige tolkningsprinsippet om effektivitet:

«Furthermore, from a more practical viewpoint, including in the notion of ‘cost’ all possible elements that may be associated even indirectly with a means of payment, would make Article 19 difficult to enforce and would prevent it from having any practical effect (‘effet utile’). This is true given that, for instance, very little information is publicly available about administrative costs and that the exact cost of equipment and/or installation can only be calculated by spreading the amount over an unknown number of transactions. Therefore, traders should recoup such costs via the price of their goods or services rather than by charging consumers additional fees in respect of the use of a means of payment.»²⁴

Kommisjonen viser her til at artikkel 19 ville vært vanskelig å håndheve og at bestemmelsen ikke ville hatt noen effektiv virkning dersom alle mulige kostnadselementer som kan være indirekte forbundet med en betalingsmåte kunne anses som «*cost borne by the trader*». Dette synspunktet er etter vårt syn direkte overførbart til lovgivers bruk av begrepet «*faktiske kostnad*» ved utstedelse og sending av regning til forbruker.

²¹ Guidance on the interpretation and application of Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council on consumer rights (Text with EEA relevance) ([2021/C 525/01](#))

²² Prop. 64 L (2013-2014) punkt 5.3.5

²³ Guidance on the interpretation and application of Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council on consumer rights (Text with EEA relevance) ([2021/C 525/01](#)) punkt 8.3.3 og Prop. 64 L (2013-2014) punkt 5.3.5

²⁴ Guidance on the interpretation and application of Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council on consumer rights (Text with EEA relevance) ([2021/C 525/01](#)) punkt 8.1

Maksgrensen for et gebyr for utstedelse og sending av regning til forbruker, er altså den faktiske kostnaden for virksomheten som følge av *den enkelte forbruker* mottar en regning.

Etter dette er det Forbrukertilsynets tolkning av ordlyden i finansavtaleloven § 2-4 fjerde setning at kun direkte kostnader som oppstår for den næringsdrivende ved utstedelse og sending av regning til den aktuelle forbruker som regnes som en faktisk kostnad. Generelle og indirekte kostnader som er forbundet med den alminnelige forretningsdriften, slik som at en næringsdrivende velger å tilby og ha systemer for betaling i etterkant ved faktura, regnes ikke som faktiske kostnader. Bare direkte, reelle og dokumenterbare kostnader som utløses av den enkelte forbrukers valg av betalingsløsning kan anses som faktiske kostnader etter § 2-4.

Dette betyr at kostnader som virksomheten har ved å tilby eller opprettholde en løsning for å sende ut regninger, uavhengig av om den ene eller den andre forbrukeren mottar regning eller ikke, ikke kan kreves dekket inn gjennom gebyrer til forbrukere. Det vil si at kostnader til digital infrastruktur, IT-kostnader, systemer, administrasjon, lønnskostnader til ansatte som jobber med fakturaer, innkreving eller kundeservice i forbindelse med regninger, ikke kan kreves dekket inn gjennom gebyrer til forbrukere. Slike kostnader er ordinære driftskostnader som følge av at virksomheten har en mulighet for å sende ut regninger. Kostnadene er indirekte ettersom de ikke oppstår som følge av den enkelte forbrukerens valg av betalingsløsning eller utstedelse og sending av regning. Hvis virksomheten skal dekke inn disse kostnadene fra forbruker, må dette eventuelt skje gjennom prisen forbruker betaler for selve varen eller tjenesten, her prisen for parkeringen.

Det øvre taket for størrelsen på gebyret – den «*faktiske kostnad*» - vil etter dette være relativ til den enkelte virksomhetens forhold, og vil være lik de faktiske kostnadene virksomheten har ved å utstede og sende den enkelte regningen.

6 DE FAKTISKE FORHOLDENE I SAKEN

6.1 Kort om Aimo Park

Aimo Park drifter 382 parkeringsplasser og parkeringshus i Norge og gjennomfører også parkeringskontroll.

Aimo Park hadde samlede inntekter på kr 727 946 025 og et positivt driftsresultat på kr 46 022 904 i regnskapsåret 2023 (avvikende regnskapsår, så regnskapsåret er fra 1. april – 31. mars), se varselet om vedtak vedlegg 7.

Selskapets foreløpige regnskapstall for 2024 viser at selskapet for perioden 1. april 2024 til 30. september 2024 hadde samlede inntekter på kr [REDACTED] og et positivt driftsresultat på kr [REDACTED] for perioden, se varselet om vedtak vedlegg 6 bilag 4.

6.2 Aimo Parks avtalevilkår for «FLEX»

Aimo Park har opplyst at selskapet innførte «FLEX» fra 1. april 2024 ved selskapets Aimo Park Easy-anlegg. Aimo Park Easy-anlegg er parkeringsområdene hvor selskapet benytter apparater for automatisk kjennemerkelesing/skiltgjenkjenning («*Automatic Number Plate Recognition*» (ANPR-teknologi)).

Aimo Parks avtalevilkår for betaling ved selskapets parkeringsområder fremgår av skiltene på det enkelte parkeringsområdet, se for eksempel «1A Informasjonsskilt» i eksempel på skiltplan i varselet om vedtak vedlegg 8.

I eksempelet på skiltplan står det følgende om betalingsalternativer, herunder tilfeller hvor forbrukere mottar faktura:

«(...) - Benytt produktet «FLEX»: Ved å benytte dette produktet trenger du ikke foreta deg noe på stedet. Kjør inn parkér og kjør ut. Du mottar faktura i etterkant. Produktet har en fastpris + ordinær takst. Ved fakturering belastes fakturagebyr. Utenlandske kjøretøy kan ikke benytte «FLEX». (...)».

På selskapets nettside www.aimopark.no fremgår de nærmere avtalevilkårene, se varselet om vedtak vedlegg 9 og 10.

Vilkårene for «FLEX» innebærer at forbrukeren utsetter betalingen for parkering i 14 dager og at Aimo Park utsteder og sender en regning til forbrukeren, se varselet om vedtak vedlegg 6 side 2. Forbrukeren kan kjøre inn på parkeringsområdet, benytte seg av tilgjengelig parkeringstilbud og kjøre fra stedet uten å foreta seg noe i forbindelse med betaling for parkeringstjenesten. Produktet/tjenesten velges passivt ved at forbrukeren anses for å ha valgt å kjøpe tilleggstjenesten «FLEX» dersom forbrukeren ikke har benyttet seg av de andre betalingsalternativene selskapet tilbyr etter endt parkering.

Forbrukertilsynet legger til grunn at regningen utstedes og sendes til kjøretøyets registrerte eier. Forbrukeren belastes for «FLEX» per parkering, som innebærer at en forbruker kan motta krav om betaling av «FLEX» flere ganger på samme faktura, se varselet om vedtak vedlegg 6 side 3.

Ved kjøp av «FLEX», krever Aimo Park i tillegg til parkeringsavgiften altså en fastpris på kr 59 (kr 47,20 eks. mva.) pluss et fakturagebyr på kr 12,50. Disse prisene er ikke angitt i avtalevilkårene (varselet om vedtak vedlegg 9), men er angitt i informasjonen på nettsidene som gir opplysninger om «FLEX» (varselet om vedtak vedlegg 10).

6.3 Aimo Parks prissetting av priselementet i «FLEX»

Aimo Park har forklart at selskapet tidligere opererte med et faktura-/administrasjonsgebyr som dekket både innholdet i dagens «FLEX» og kostnader til utstedelse og sending av regning, se varselet om vedtak vedlegg 4 side 1 og 2. Når det gjelder fastprisen for «FLEX» på kr 59, oppgir Aimo Park at kostnadselementene som er tatt i betraktning i hovedsak er de samme som før lanseringen av «FLEX», altså da selskapets kostnader og inntjening ved produktet/tjenesten ble dekket gjennom faktura-/administrasjonsgebyret, se varselet om vedtak vedlegg 6 side 4-5.

Aimo Park oppgir at selskapet ved prissettingen av «FLEX», har tatt i betraktning følgende elementer, se varselet om vedtak vedlegg 6 side 4-5 og bilag 2:

1. Lisenser AutoPark/Aimo Easy (ekstern)
2. Utviklingskostnader/konsulentbistand Aimo Easy (ekstern)
3. Bistand korreksjoner av leste kjennemerker på Aimo Easy (ekstern)
4. Arbeidstimer digital solutions tilknyttet Aimo Easy (intern) ■■■ timer/år
5. Arbeidstimer kundeservice – korreksjoner av leste kjennemerker Aimo Easy (intern) – ■■■ timer/år
6. Arbeidstimer kundeservice – ukentlig klargjøring av fakturagrunnlag (intern) – ■■■ timer/år
7. Tidsbruk kundeservice vedrørende kundefølgende om fakturering (intern)
8. Tidsbruk teknisk vedrørende Aimo Easy anlegg (intern)
9. Tidsbruk øvrige avdelinger Aimo Easy anlegg (intern)
10. Andel av selskapets driftskostnader på årsverk benyttet på Aimo Easy
11. Avskrivninger Aimo Easy anlegg
12. Kostnader Riverty vedrørende utsendelse av fakturaer på vegne av Aimo Park (ekstern)
13. Kostnader Riverty vedrørende kundefølgende om fakturering (ekstern)
14. Ønsket fortjenestemargin (ca. ■■■)

Punktene 4-10 er basert på estimater. Punktene 12 og 13 består av følgende kostnadselementer, se varselet om vedtak vedlegg 6 bilag 3:

- Prosessering av fakturagrunnlag
- Oppslag av eieropplysninger
- Distribusjon papir
- Distribusjon e-faktura
- Distribusjon ehf
- Utland
- Behandling av returpost Posten

- Behandling av returpost Riverty
- Tosidig (papirkostnad)
- Digital lagring
- Rivertys margin/fortjeneste

6.4 Aimo Parks fakturagebyr

I perioden fra 1. januar 2023 til og med 31. desember 2023 opererte Aimo Park med et fakturagebyr på kr 59 (kr 47,20 eks. mva.). Fra 1. januar 2024 til og med 31. mars 2024 var fakturagebyret kr 49 (kr 39,20 eks. mva.), og fra 1. april 2024 har fakturagebyret vært kr 12,50 (kr 10 eks. mva.). Fakturagebyret har vært det samme uavhengig av om regningen har blitt sendt elektronisk eller fysisk per post i alle overnevnte perioder, se varselet om vedtak vedlegg 6 side 5.

Aimo Park oppgir at fakturagebyret er satt til kr 10 eks. mva. (kr 12,50 inkl. mva.) og at dette beløpet tilsvarer de faktiske kostnadene ved å produsere og sende regninger for parkering i Aimo Park Easy-anlegg gjennom selskapets samarbeidspartner Riverty Norway AS (**Riverty**), se varselet om vedtak vedlegg 4 side 2. Det aktuelle beløpet påløper både ved elektronisk sending og sending av faktura per post.

Aimo Park har forklart at Riverty har gjort en utregning av Aimo Park sine faktiske kostnader ved produksjon og utstedelse av fakturaer. Følgende elementer inngår i fakturagebyret, se varselet om vedtak vedlegg 6 bilag 3:

- Prosessering av fakturagrunnlag
- Oppslag av eieropplysninger
- Distribusjon papir
- Distribusjon e-faktura
- Distribusjon ehf
- Utland
- Behandling av returpost Posten
- Behandling av returpost Riverty
- Tosidig (papirkostnad)
- Digital lagring
- Rivertys margin/fortjeneste

6.5 Øvrige betalingsalternativer

Aimo Park tilbyr fire ulike betalingsalternativer for oppgjør. Hvilke alternativer som tilbys, varierer for ulike parkeringslokasjoner og fremgår av skiltene på parkeringslokalitetene. De

ulike betalingsalternativene er betaling på automat ved avreise, betaling på nett ved avreise og automatisk trekk på bankkort, se varselet om vedtak vedlegg 8.

7 FORBRUKERTILSYNETS VURDERINGER

7.1 Aimo Parks fakturagebyr er i strid med finansavtaleloven § 2-4

Aimo Park mener at selskapets fakturagebyr kun dekker de faktiske kostnadene som er forbundet med å sende ut faktura, og at størrelsen på gebyret derfor er i samsvar med finansavtaleloven § 2-4, se varselet om vedtak vedlegg 6 side 3.

I fakturagebyret på kr 12,50 som Aimo Park krever i henhold til avtalevilkårene, inngår en fortjeneste til Riverty på [REDACTED] per faktura, uavhengig av i hvilken kanal fakturaen distribueres til kunden (papir og EHF eller digitalt). Marginen som Riverty priser inn i sine tjenester til Aimo Park, er etter Forbrukertilsynets syn ikke en faktisk kostnad etter finansavtaleloven § 2-4.

Aimo Park har kommentert at selskapet har «andre kostnader, av høyere størrelsesorden, som i alle tilfeller er å anse som «faktiske kostnader for utstedelse og sending av regning» som ikke er tatt med i beregningen vi har fremlagt for Forbrukertilsynet tidligere», se Vedlegg 2 side 3-4. Selskapet har ikke vist til hvilke kostnader dette eventuelt er. Vi viser til Aimo Parks svar på pålegget om opplysninger i varselet om vedtak vedlegg 6 side 6-7 og bilag 2 og 3, hvor selskapet har fremlagt opplysninger om kostnadselementene som inngår i fakturagebyret. Der har Aimo Park i tillegg til oppstillingen fra Riverty angitt følgende: «I tillegg kommer Aimo Park sine direkte kostnader knyttet til klargjøring av fakturagrunnlag til Riverty beregnet til [REDACTED] per faktura». Etter vårt syn er klargjøring av fakturagrunnlag en personal- eller systemkostnad, som uansett ikke kan inngå i kostnadsgrunnlaget for fakturagebyret. Vi kan ikke se at Aimo Park har opplyst om andre relevante kostnadselementer som inngår i fakturagebyrets størrelse.

Forbrukertilsynet konkluderer derfor med at det er i strid med finansavtaleloven § 2-4 at Aimo Park inkluderer en margin i fakturagebyret.

I tillegg tar Aimo Park samme fakturagebyr for papirbaserte og digitale fakturaer, selv om kostnadene for papirbaserte og digitale fakturaer er ulike. Kostnadsoversikten Aimo Park har lagt frem viser at de faktiske kostnadene ved å utstede og sende digitale regninger er lavere enn de faktiske kostnadene ved å utstede og sende papirfaktura. Slik Forbrukertilsynet ser det, åpner ikke eventuelt manglende tekniske løsninger hos selskapet selv eller samarbeidspartnere for at selskapet kan kreve gebyr for utstedelse og sending av regning til forbrukere som overstiger de faktiske kostnadene. Dersom det ikke lar seg gjøre å fastsette

differensierte gebyrer, må eventuelt den laveste satsen benyttes for å sikre at gebyret ikke overstiger de faktiske kostnadene.

Aimo Park har kommentert at må være anledning til å foreta en gjennomsnittlig beregning av de faktiske kostnadene for utstedelse og sending av regning, og viser blant annet til praktiske hensyn og Finanstilsynets brev til inkassoforetak av 20. mars 2024, se Vedlegg 2 side 3.

Når det gjelder gjennomsnittlige kostnader i fakturagebyret, ønsker vi å presisere at vi mener at loven i utgangspunktet stenger for gjennomsnittsberegninger ved at ordlyden begrenser seg til faktiske kostnader. Forbrukertilsynet har likevel meddelt i vårt orienteringsbrev at vi ikke vil håndheve regelen så strengt, se varselet om vedtak vedlegg 3 side 11:

«Hvis f.eks. portokostnadene varierer avhengig av hvor i landet forbruker bor, eller antall ark varierer, mener Forbrukertilsynet at virksomheten kan benytte en gjennomsnittlig kostnad når virksomheten fastsetter fakturagebyret. Dette forutsetter at virksomheten kan dokumentere dette gjennomsnittstallet, slik at det ikke oppstår risiko for at kostnadsposter som ikke skal med i gebyret er tatt med.»

Vårt synspunkt her er i tråd med at lovens forarbeider legger opp til hva faktiske kostnader konkret innebærer, «*bør finne sin avklaring i praksis*».²⁵ Bakgrunnen for at vi mener at akkurat portokostnader og kostnader basert på antall ark kan gjennomsnittsberegnes, er at disse kostnadene ikke er kjente på forhånd og ikke kan beregnes individuelt på forhånd (før fakturagebyret fastsettes). Det er altså en åpenbar, praktisk årsak som gjør at gjennomsnittsberegning her bør være tillatt. Når det foreligger en kostnadsforskjell som er kjent på forhånd og som kan differensieres, er det etter vårt syn ikke adgang til å benytte seg av en gjennomsnittsberegning av kostnadene. Derfor mener vi at ulikheter i kostnader ved sending av faktura digitalt og per post ikke kan gjennomsnittsberegnes.

Når det gjelder beløpet Finanstilsynet legger til grunn for at inkassoforetaks undersøkelsesplikt inntre, bygger Finanstilsynets uttalelser på en praktisk tilnærming, og ikke på en tolkning av finansavtaleloven § 2-4. Det er klart at finansavtaleloven § 2-4 ikke oppstiller et konkret beløp som grense for gebyrets størrelse. Maksimalbeløpet vil etter vårt syn alltid avhenge av den faktiske kostnaden for den enkelte virksomheten som følge av at den enkelte forbruker mottar en regning.

Etter dette er det Forbrukertilsynets konklusjon at Aimo Park krever fakturagebyr fra forbrukere som overstiger Aimo Parks «*faktiske kostnad*» ved utstedelse og sending av regning til den enkelte forbruker. Avtalevilkårene med fakturagebyr på kr 12,50, inkludert

²⁵ Prop. 92 LS (2019-2020) punkt 5.5, side 48

margin og med manglende differensiering mellom digital faktura og papirfaktura, er dermed i strid med finansavtaleloven § 2-4.

Forbrukertilsynets mener at Aimo Parks fakturagebyr er i strid med finansavtaleloven etter vurderingene ovenfor. Vi har derfor ikke funnet det nødvendig for å fatte vedtak i saken å foreta en nærmere vurdering lovligheten av de øvrige kostnadspostene som inngår i selskapets fakturagebyr, jf. begrensningene i hva som kan utgjøre en faktisk kostnad som vi har redegjort for i punkt 5.3.4. Forbrukertilsynet understreker at Aimo Park selv er ansvarlig for at selskapets fakturagebyr som sådan er i tråd med finansavtaleloven § 2-4 og forbudsvedtaket.

7.2 Gebyret for «FLEX» er i strid med finansavtaleloven § 2-4

7.2.1 Finansavtaleloven § 2-4 gjelder for «FLEX»

Aimo Park hevder at produktet «FLEX» ikke står i sammenheng med bruken av et bestemt betalingsmiddel eller betalingsinstrument, og at begrensningene i finansavtaleloven § 2-4 fjerde punktum derfor ikke gjelder. Forbrukertilsynet er ikke enig i dette. Vi viser til punkt 5.3.1 ovenfor, hvor vi har redegjort for vårt syn om at reglene om begrensninger i størrelsen på gebyr for utstedelse og sending av regning gjelder uavhengig av om gebyret er knyttet til bruk av et bestemt betalingsmiddel eller betalingsinstrument eller ikke.

Aimo Park hevder videre at produktet/tjenesten «FLEX» ikke faller inn under virkeområdet til finansavtaleloven § 2-4 fjerde punktum. Aimo Park viser til at «FLEX» ikke et gebyr for å motta regning, men en betaling for produktet/tjenesten, se varselet om vedtak vedlegg 4 side 6.

Reglene i finansavtaleloven kapittel 2 gjelder for ethvert betalingsoppgjør mellom næringsdrivende og forbrukere, og kan ikke fravikes ved avtale, jf. § 1-9. Etter vårt syn er produktet «FLEX» i realiteten et gebyr som kreves for den betalingsløsningen som følger av at det utstedes og sendes regning til forbruker, slik at begrensningene på gebyrets størrelse i finansavtaleloven § 2-4 første ledd fjerde setning gjelder for prisen på «FLEX».

Aimo Park beskriver selv «FLEX» ved at forbruker uten å foreta seg noe får faktura i etterkant av parkering og derfor en betalingsutsettelse, se bl.a. varselet om vedtak vedlegg 10:

«FLEX er et produkt for enkel parkering hvor du ikke trenger å foreta deg noe på stedet. Du trenger kun å kjøre inn i P-anlegget, parkere og kjøre ut igjen. Kjennemerket på kjøretøyet ditt vil bli automatisk registrert av kameraer ved inn- og utkjøring, og du mottar faktura i etterkant. Du får derfor også betalingsutsettelse.»

Samtidig oppgir Aimo Park følgende om prisingen av «FLEX:», se varselet om vedtak vedlegg 4 side 4:

«Etter vårt syn har vi priset alle kostnader, utover kostnadene som er direkte knyttet til produksjon og sending av fakturaer, inn i den ordinære taksten for parkering og i fastprisen som belastes ved bruk av FLEX.»

Etter Forbrukertilsynets vurdering viser disse forholdene at selve innholdet i produktet eller tjenesten «FLEX» er uløselig knyttet til utstedelse av regning. Vi viser også til at Aimo Park selv oppgir at tilbudet av tjenesten «FLEX» innebærer at selskapet påtar seg oppgaven å sende regning til kunden.

Aimo Park kan ikke utstede en spesifisert regning med angivelse av beløpet skyldneren skal betale uten at debitoren er kjent. Kostnader forbundet med anlegg for nummeregjenkjenning som inngår i prisingen av «FLEX», er forhold som knytter seg til utstedelse av regningen, siden Aimo Park ikke kan utstede regningen uten å ha og lagre opplysninger om skiltnummer og kjøretøyets eier. Vi viser også til at produktet/tjenesten kun kan velges ved at forbrukeren forholder seg passiv med hensyn til å betale for bruk av parkeringstjenester og bare påløper nettopp når forbrukeren ønsker å motta regning.

Utover at forbrukeren mottar faktura, kan ikke Forbrukertilsynet se at innholdet i «FLEX» stiller krav til at Aimo Park yter noe mer enn utstedelsen og sendingen av regningen til forbrukeren. I fraværet av et annet reelt innhold i hva som skal ytes av partene i avtaleforholdet om «FLEX» enn utstedelse og sending av regning, mener Forbrukertilsynet at innholdet i avtalen innebærer at vederlagskravet for «FLEX» i realiteten er et gebyr for utstedelse og sending av regning.

Forbrukertilsynet kan ikke se at Aimo Parks omtale av «FLEX» som et «produkt» eller «tjeneste» i seg selv kan tillegges vekt i vurderingen av om § 2-4 kommer til anvendelse. Vår vurdering er at realiteten er avgjørende for om den aktuelle praksisen faller innenfor bestemmelsens virkeområde.

På denne bakgrunn er Forbrukertilsynets konklusjon at vederlagskravet for «FLEX» i realiteten er et gebyr for utstedelse og sending av regning.

Når «FLEX» etter vår vurdering i realiteten er et gebyr for utstedelse av regning, gjelder begrensningene for gebyrets størrelse i finansavtaleloven § 2-4. Gebyret skal da være begrenset til de faktiske kostnadene med utstedelse og eventuelt sending av den enkelte regningen til forbrukeren.

7.2.2 «FLEX»-gebyrets størrelse tilsvarer ikke den faktiske kostnaden ved utstedelsen og sendingen av den enkelte regningen

Aimo Park oppgir selv at prisen på «FLEX» ikke står i direkte sammenheng med spesifikke kostnadselementer. Aimo Park oppgir at ønsket fortjeneste er hensyntatt av selskapet i prissettingen. Basert på opplysningene i saken er det klart at prisen er fastsatt med sikte på den fortjenestemargin som selskapet finner hensiktsmessig.

I tillegg er flere av kostnadselementene som Aimo Park tar hensyn til i prissettingen indirekte og generelle kostnader som aldri kan inkluderes i et gebyr som er knyttet til utstedelse og eventuelt sending av regning, se punkt 5.3.4. De fleste kostnadspostene er generelle driftskostnader, som f.eks. arbeidstimer, utviklingskostnader og regnskapsmessige avskrivninger.

Forbrukertilsynet understreker at det er Aimo Park selv som har valgt å innrette sin forretningsmodell slik at Aimo Park pådrar seg kostnadene knyttet til «FLEX». Det er selskapet selv som med sine avtalevilkår og bruk av automatisk skiltgjenkjenning åpner for at forbrukere kan bruke parkeringstjenestene selskapet tilbyr og forlate det aktuelle stedet uten å betale for tjenesten på stedet og heller motta regning i etterkant. Ordningen legger herunder opp til at Aimo Park må samle og lagre informasjon om hvem som benytter seg av parkeringstjenestene. Kostnadene forbrukeren blir belastet med ved bruk av «FLEX», er kostnader som knytter seg til forhold som er nødvendige for at Aimo Park overhodet kan ha og bruke dette systemet, ikke faktiske kostnader knyttet til utstedelse og sending av regning til den enkelte forbruker.

Etter dette er det Forbrukertilsynets konklusjon at fastprisen Aimo Park krever for «FLEX» inneholder flere elementer som ikke er «faktiske kostnad[er]» etter finansavtaleloven § 2-4. Aimo Park krever dermed gebyr fra forbrukere som overstiger Aimo Parks «faktiske kostnad» ved utstedelse og sending av regning til den enkelte forbruker. Avtalevilkårene som gjelder for «FLEX», er da i strid med finansavtaleloven § 2-4.

7.3 Vurdering av om Aimo Parks avtalevilkår for fakturagebyr og «FLEX» er urimelig og forbudt etter markedsføringsloven

Forbrukertilsynets vurdering er at Aimo Park sine avtalevilkår om prisen for fakturagebyr og tjenesten «FLEX» er i strid med finansavtaleloven § 2-4, jf. punkt 7.1-7.2 ovenfor. Finansavtaleloven kan ikke fravikes ved avtale til skade for forbrukere, jf. § 1-9.

Et avtalevilkår som strider mot ufravikelig forbrukervernlovgivning, slik som finansavtaleloven § 2-4, skal som utgangspunkt anses som et urimelig avtalevilkår etter markedsføringsloven § 22. Etter Forbrukertilsynets vurdering skaper brudd på preseptorisk forbrukervernlovgivning lett en betydelig ubalanse i avtalen til ulempe for forbruker, i strid med markedsføringsloven

§ 22. Prisen forbruker skal betale for tjenesten, vil her være det helt sentrale i avtalen for forbruker. I mange tilfeller vil størrelsen på betalingen for «FLEX» og fakturagebyr være en større eller en vesentlig størrelse sammenlignet med prisen for selve parkeringstjenesten. Etter vår vurdering taler disse forholdene tungt for at vilkåret er urimelig.

Forbrukeren har mulighet til å unngå gebyrene ved for eksempel betaling på automat, sette opp automatisk trekk eller betale gjennom Aimo Parks webløsning innenfor 48 timer fra parkeringen ble avsluttet. Det kan hevdes at det er forbruker selv som, riktignok passivt, velger å betale på etterskudd. Samtidig er det Aimo Park som frivillig velger å tilby et slik alternativ for betaling. Regelen i finansavtaleloven § 2-4 er ment å beskytte forbrukere nettopp i slike situasjoner. I denne saken er det etter vårt syn ingen elementer i avtalen som tilstrekkelig kan veie opp for ubalansen i avtalen som bruddet på finansavtaleloven § 2-4 skaper. Aimo Park sine legitime interesser er ivaretatt ved at de kan kreve dekket de faktiske kostnadene ved utstedelsen og sendingen av den enkelte regningen.

Forbrukertilsynet legger avgjørende vekt på at vilkårene om fakturagebyr og fastpris for «FLEX» er i strid med preseptorisk forbrukervernlovgivning.

Forbrukertilsynet konkluderer med at Aimo Park sine avtalevilkår med pris for fakturagebyr og produkt/tjenesten «FLEX», som overstiger den faktiske kostnaden ved utstedelsen og sendingen av den enkelte regningen er urimelige og dermed forbudte avtalevilkår, jf. markedsføringsloven § 22.

8 FORBRUKERTILSYNETS VEDTAKSKOMPETANSE

Dersom Forbrukertilsynet finner at en handling bryter med markedsføringsloven, kan vi fatte vedtak, jf. markedsføringsloven § 35 første ledd jf. § 36 annet ledd. Forbrukertilsynet kan imidlertid bare fatte vedtak dersom hensynet til forbrukerne tilsier dette, jf. markedsføringsloven § 35 annet ledd jf. § 39 første ledd.

Lovbruddene som Aimo Park begår, gjelder brudd på ufravikelige forbrukervernbestemmelser i finansavtaleloven og markedsføringsloven som berører et stort antall forbrukere. Samtidig er det uforholdsmessig ressurskrevende for den enkelte forbruker, sett opp mot den beløpsmessige betydningen for den enkelte, å protestere mot et urettmessig krav fra Aimo Park og eventuelt risikere behandling av saken i domstolene med tilhørende prosessrisiko. Når Aimo Park ikke følger disse reglene, er det Forbrukertilsynets vurdering at hensynet til forbrukerne begrunner at Forbrukertilsynet kan fatte vedtak mot Aimo Park.

Forbrukertilsynet har derfor grunnlag for å fatte vedtak i saken.

9 FOBUDSVEDTAK MED TVANGSMULKT

9.1 Behovet for vedtak – vurdering av gjentakelsesfare og forholdsmessighet

Forbrukertilsynet kan gi forbud dersom inngrepet tilsies av hensyn til forbrukerne jf. markedsføringsloven § 39 jf. § 35 annet ledd. Hensynet til saklighet i Forbrukertilsynets myndighetsutøvelse innebærer at det må være et reelt behov for vedtak i saken. Når det gjelder forbudsvedtak, må det i utgangspunktet være en nærliggende risiko for gjentakelser av lignende handlinger.²⁶

Saken gjelder en pågående, ulovlig praksis. I slike tilfeller er forbuds- og påbudsvedtak virkemiddelet Forbrukertilsynet har for å sørge for at den ulovlige praksisen opphører. Aimo Park har selv uttalt at selskapet ikke kommer til å endre sine avtalevilkår i tråd med veiledningen selskapet har mottatt fra Forbrukertilsynet før det eventuelt foreligger et endelig vedtak, se Vedlegg 2 side 1.

Forbrukertilsynet konkluderer derfor med at det foreligger en konkret, nærliggende og uttalt fare for at Aimo Park vil fortsette med praksisen som vedtaket forbyr, eller forsøke å omgå regelverket gjennom lignende handlinger.

Den pågående, ulovlige handlingen er at Aimo Park benytter avtalevilkår for fakturagebyr og tjenesten «FLEX» som innebærer at forbrukere må betale et gebyr som overstiger Aimo Parks faktiske kostnad ved utstedelse og sending av regning til den enkelte forbruker. Vedtaket må sikre at Aimo Park ikke lenger benytter disse avtalevilkårene. For å effektivt hindre at Aimo Park ikke kan omgå vedtaket, eksempelvis ved å kutte ut tjenesten «FLEX» og i stedet innføre eller øke et ordinært fakturagebyr eller å innføre rabatter på alle andre måter å betale på enn med regning utover det som er tillatt, må vedtaket utformes mer generelt enn bare å være knyttet til fakturagebyr og tjenesten «FLEX».

For å sikre at vedtaket blir overholdt skal Forbrukertilsynet, med mindre særlige grunner tilsier det, fastsette en tvangsmulkt som skal betales dersom den næringsdrivende overtrer vedtaket, jf. markedsføringsloven § 40 jf. 41 første ledd. Vi kan ikke se at det er forhold i denne saken som tilsier at Forbrukertilsynet ikke skal fastsette tvangsmulkt ved brudd på vedtaket.

9.2 Tvangsmulktens størrelse

Tvangsmulkt skal i henhold til markedsføringsloven § 41 andre ledd første punktum fastsettes enten som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp.

²⁶ MR-2010-601 og Lunde, Tore og Michaelsen, Terje L., *Markedsføringsloven med kommentarer*. 3. utg. Gyldendal (2019) side 431.

Når det gjelder tvangsmulktens størrelse skal denne fastsettes skjønnsmessig etter en konkret vurdering i det enkelte tilfelle. I fastsettelsen skal det overordnet legges vekt på at det ikke skal lønne seg å overtre vedtaket, jf. markedsføringsloven § 41 andre ledd andre punktum.²⁷

I forskrift om utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr, jf. markedsføringsloven § 41 sjette ledd, er det fastsatt hvilke øvrige momenter det særlig skal legges vekt på ved fastsettelsen av tvangsmulkten.²⁸ I forskriften § 4 bokstav a til e, fremgår det at det særlig skal legges vekt på hvilken type pålegg som ikke er etterkommet, hvor alvorlig unnlatsen av å etterkomme pålegget er i forhold til de hensyn som pålegget skal ivareta, hvor byrdefullt det vil være for den næringsdrivende å etterkomme pålegget, den næringsdrivendes økonomiske evne og eventuelle fordeler ved ikke å etterkomme pålegget.

Ved fastsettelsen av tvangsmulktens størrelse legger vi for det første vekt på at det ikke skal lønne seg for Aimo Park å overtre vedtaket. Vi viser til at Aimo Park i perioden 1. april til og med 31. august 2024 omsatte «FLEX» [REDACTED] ganger (netto, fratrukket krediteringer), med en inntekt på kr [REDACTED] eks. mva. Denne perioden utgjør i underkant av 22 hele kalenderuker (minus én dag). Aimo Park har i perioden dermed hatt en gjennomsnittlig omsetning for produktet på cirka kr [REDACTED] eks. mva. per kalenderuke. Vi mener det er sannsynlig at denne inntekten er representativ for de ukentlige inntektene fra «FLEX» også fremover.

I tillegg har Aimo Park i perioden 1. april til 31. august 2024 ilagt [REDACTED] fakturagebyrer på kr 12,50 til forbrukere. Kr [REDACTED] eks. mva. av fakturagebyret på kr 12,50 inkl. mva. er fortjeneste til Riverty, som Forbrukertilsynet mener ikke kan prises inn i fakturagebyret. Etter vårt syn har Aimo Park i denne perioden på cirka 22 uker dermed hatt en urettmessig inntekt på minimum kr [REDACTED] eks. mva., det vil si cirka kr [REDACTED] eks. mva. per kalenderuke.

Samtidig har Aimo Park hatt en ytterligere fortjeneste på fakturagebyret ved at fakturagebyret er basert på den gjennomsnittlige kostnaden ved digital faktura og papirfaktura. Basert på de oppgitte tallene er det sannsynlig at Aimo Park har en ytterligere fortjeneste per digital faktura på kr [REDACTED] eks. mva, siden oppgitte faktiske kostnader per digital faktura er kr [REDACTED], mens fakturagebyret eks. mva. er kr 10. Basert på tallene Aimo Park har oppgitt for 1. januar – 31. august 2024, er [REDACTED] % av fakturaene selskapet sender ut digitale. Med [REDACTED] fakturagebyrer i denne perioden, gir dette en merinntekt på kr [REDACTED], det vil si cirka kr [REDACTED] eks. mva. per kalenderuke.

²⁷ Jf. også Ot.prp. Nr. 55 (2007-2008) side 213.

²⁸ Forskrift om utmåling av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr av 14. februar 2023 (FOR-2023-02-14-193)

Den ulovlige praksisen med «FLEX» representerer dermed et betydelig inntjeningspotensial for Aimo Park.

Aimo Park har store fordeler ved å ikke etterkomme forbudet. Aimo Park får inntektene fra «FLEX», samt besparelse av administrative ressurser knyttet til omforming av vilkår, endring av informasjon, skilter og lignende. Vi legger også vekt på de vanskeligheter forbrukere i praksis vil ha med å bestride Aimo Parks krav om betaling av gebyr for «FLEX». Aimo Park har store økonomiske interesser i å opprettholde krav om betaling av ulovlige gebyrer. For den enkelte forbrukeren er det vanskelig å etterprøve Aimo Parks praksis, særlig i lys av prosessrisikoen dette innebærer sett i forhold til gevinsten den enkelte forbrukeren kan oppnå, ettersom en eventuell tvistesum vil være svært lav.

Samlet taler disse forholdene for at tvangsmulkten settes til minimum kr [REDACTED] for at mulkten skal være høy nok til at det ikke lønner seg for selskapet å overtre vedtaket.

Forbrukertilsynet legger også vekt på Aimo Park sin økonomiske evne. I regnskapsåret 1. april – 31. mars 2023 hadde Aimo Park inntekter på kr 727 946 025 og et positivt driftsresultat på kr 46 022 904. Selskapets foreløpige regnskapstall for 2024 viser at selskapet for perioden 1. april 2024 til 30. september 2024 hadde samlede inntekter på kr [REDACTED] og et positivt driftsresultat på kr [REDACTED] for perioden. Selskapets økonomiske evne tilsier at tvangsmulkten, for å ha en preventiv effekt, ikke må settes for lavt.

Forbrukertilsynet ser alvorlig på avtalevilkår som er innrettet på en slik måte at ufravikelige forbrukervernregler ikke følges. Vi viser til at det i lovforarbeidene ble lagt til grunn at det fremstår som en «*selvsagt begrensning*» at forbrukere ikke skal lastes med gebyrer som overstiger den næringsdrivendes faktiske kostnad i forbindelse med utstedelse og sending av regning.²⁹ Forbrukertilsynet anser det som alvorlig dersom Aimo Park bryter vedtaket, ettersom forbudet mot å kreve gebyr som overstiger faktisk kostnad fremgår av finansavtaleloven § 2-4. Dersom Aimo Park bryter vedtaket, vil det føre til manglende ivaretagelse av de hensyn som pålegget og derved finansavtaleloven § 2-4 skal sikre for svært mange forbrukere ved betaling for parkering.

Disse forholdene tilsier at tvangsmulkten må settes høyt for at den skal være et tilstrekkelig oppfyllelsespress.

Det vil nok oppleves byrdefullt for Aimo Park å etterkomme pålegget, ettersom selskapet må gjennomføre endringer i måten forretningsdriften er innrettet på, og selskapet må kanskje gjennomføre reforhandlinger med grunneiere hvis prisen på selve parkeringstjenestene må økes for å kompensere for inntektsbortfall på gebyrer. «FLEX» utgjør en betydelig del av

²⁹ Jf. Prop. 92. LS (2019-2020) side 48.

selskapets fortjeneste. Forbrukertilsynet kan imidlertid ikke se at det vil være relevant å legge vekt på disse forholdene ved utmålingen av tvangsmulkten.

Finansavtaleloven § 2-4 ble vedtatt allerede 18. desember 2020, og har vært gjeldende siden 1. januar 2023. Selskapet har dermed hatt god tid til å innrette sin forretningsdrift. Aimo Park har ingen rett til å opprettholde en ulovlig inntjeningsmodell. Rent praktisk kan Aimo Park oppfylle forbudet ved at selskapet endrer sine avtalevilkår. Forbrukertilsynet mener etter dette at det ikke vil være særlig byrdefullt for Aimo Park å etterkomme pålegget innenfor et tidsrom på tre uker fra vedtaket fattes, og dette taler for at tvangsmulkten må settes høyt.

På denne bakgrunn konkluderer vi med at tvangsmulkten for brudd på forbudsvedtaket skal være kr 250 000 for hver kalenderuke Aimo Park ikke etterkommer forbudsvedtaket.

10 AIMO PARK HAR RETT TIL Å KLAGE PÅ VEDTAKET – SÆRLIG OM UTSATT IVERKSETTELSE

Aimo Park kan klage på vedtaket. Eventuell klage skal sendes til Forbrukertilsynet på e-post til postmottak@forbrukertilsynet.no eller per post til Forbrukertilsynet, Postboks 2862 Kjørbekk, 3702 Skien.

Dersom vi ikke tar klagen til følge, vil saken bli sendt til Markedsrådet for klagebehandling, jf. mfl. § 37 første ledd.

Klagefristen er tre uker fra den dag Aimo Park har mottatt vedtaket, det vil si 9. april 2025.

Vedtaket kan ikke bringes inn for de alminnelige domstoler uten at saken først er forelagt Markedsrådet, jf. forvaltningsloven § 27 b.

Som Forbrukertilsynet tidligere har meddelt til Aimo Park, har Aimo Park mulighet til å be om utsatt iverksettelse av vedtaket, jf. forvaltningsloven § 42. Forbrukertilsynet har allerede besluttet at vi vil innvilge utsatt iverksettelse av vedtaket, forutsatt at Aimo Park ber om dette og at vedtaket påklages innen klagefristen. Vi vil i så fall beslutte utsatt iverksettelse av *forbudsvedtaket* (vedtaket punkt 1) til den dato klageinstansen eventuelt opprettholder vedtaket, og utsatt iverksettelse av *vedtaket om tvangsmulkt* (vedtaket punkt 2) til den dato som faller tre uker fra den dato klageinstansen eventuelt opprettholder vedtaket.

Med hilsen

Bente Øverli
direktør

Mats Bjønnes
fungerende avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevet signatur